

BOSHLANG'ICH TA'LIM YO'NALISHI TALABALARINI MILLIY KONTENT ASOSIDA O'QITISHNING METODIK ASOSLARI

Mirzaakbarov Abdurasul Mirzaakbarovich

Namangan davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Email: abdurasulmirzaakbarov95@gmail.com

Tel: [+998934941808](tel:+998934941808)

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarini milliy kontent asosida o'qitishning metodik asoslari tahlil qilinadi. Milliy kontentning ta'lim jarayonidagi o'rni, uning o'quvchilarda milliy o'zlikni shakllantirishdagi ahamiyati va zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan integratsiyalashuvi ko'rib chiqiladi. Maqolada milliy qadriyatlar, an'analar va madaniy merosga asoslangan o'quv dasturlarini ishlab chiqish va ularni tatbiq etishning amaliy usullari muhokama qilinadi. Tadqiqotda milliy kontent asosida ta'lim berishning samaradorligini oshirish bo'yicha takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, milliy kontent, metodik asoslar, milliy qadriyatlar, pedagogik texnologiyalar, madaniy meros.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimida milliy qadriyatlar va madaniy merosni o'quv jarayoniga integratsiyalashish muhim vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarda milliy o'zlik ongini shakllantirish, ularning vatanparvarlik tuyg'ularini rivojlantirish va madaniy-axloqiy qadriyatlarini mustahkamlash uchun muhim davr hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktyabrda "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-447-sonli qarorida milliy qadriyatlar va an'analarga asoslangan ta'limni rivojlantirish alohida e'tibor markazida ekanligi ta'kidlangan [1].

Adabiyotlar tahlili (Literature review// Литературный обзор). Milliy kontent asosida ta'lim berish bo'yicha tadqiqotlar O'zbekiston va xorijiy olimlar tomonidan keng ko'lamda o'rganilgan. O'zbek olimlaridan N.A. Muslimov va M. Usmonboyeva "Innovatsion ta'lim texnologiyalari va pedagogik kompetentlik" asarida milliy qadriyatlar va an'analarni boshlang'ich ta'limda qo'llashning pedagogik asoslarini tahlil qilganlar. Ularning fikricha, milliy kontent o'quvchilarda mustaqil fikrlash va madaniy o'zlikni rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi [2]. Xorijiy tadqiqotlarda esa milliy kontentni ta'limda qo'llash masalasi ko'proq madaniy identifikatsiya va ijtimoiy integratsiya nuqtai nazaridan o'rganilgan. Masalan, Bangladeshlik olim Naureen Rahnuma o'zining "Evolution of quality culture in an HEI" maqolasida milliy madaniyat va an'analarni ta'lim jarayoniga joriy etish orqali talabalarda ijtimoiy-madaniy kompetensiyalarni rivojlantirish muhimligini ta'kidlaydi [4]. O'zbekistonlik olim D. Po'ya "Masalalar yechish metodikasi" asarida milliy kontentga asoslangan matematik masalalarni boshlang'ich sinf o'quvchilariga o'rgatishning samarali usullarini ko'rib chiqqan. Uning fikricha, milliy an'analar va urf-odatlariga asoslangan masalalar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularning mantiqiy tafakkurini rivojlantiradi [4].

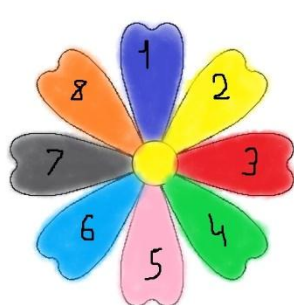
Tadqiqot metodologiyasi (Research methodology//Методология исследования). Maqolada boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarini milliy kontent asosida o'qitishning metodik asoslari tahlil qilish uchun quyidagi yondashuvlar qo'llanildi:

1. Milliy kontent asosida ta'lim berish bo'yicha O'zbekiston va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari o'rganildi.

2. O'zbekiston ta'lim tizimida milliy kontentni qo'llashning xorijiy tajribalar bilan taqqoslanishi.
3. Boshlang'ich ta'lim muassasalarida milliy kontentga asoslangan dars mashg'ulotlari tahlil qilindi.

Milliy kontent boshlang'ich ta'limda o'quvchilarga milliy qadriyatlar, an'analar va madaniy merosni o'rgatish orqali ularning o'zlik ongini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, "Navro'z bayrami" mavzusidagi darslarda o'quvchilarga milliy an'analar, sumalak tayyorlash, yetti xil don ekish kabi urf-odatlar haqida ma'lumot beriladi. Bu o'quvchilarda vatanparvarlik va madaniy o'zlik tuyg'ularini shakllantirishga yordam beradi. Milliy kontent asosida ta'lim berishda quyidagi metodik asoslar muhim hisoblanadi:

1. "Nilufar guli", "Klaster" va "T-jadval" kabi metodlar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undaydi va milliy kontentni o'zlashtirishni osonlashtiradi. Masalan, "O'zbek xalq ertaklari" mavzusida "Klaster" metodidan foydalanib, o'quvchilar ertak qahramonlarini tahlil qilishadi [2].



2. Kompyuter orqali videolavhalar namoyish etish milliy kontentni yanada qiziqarli qiladi. Masalan, "Yil fasllari" mavzusida o'zbek xalq an'alariga oid videolavhalar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.
3. "Domino", "Sirli sandiqcha" kabi o'yinlar milliy kontentni o'quvchilarga oson va qiziqarli tarzda yetkazishga yordam beradi. Masalan, "O'zbek xalq o'yinlari" darsida "Harfni his qilish" metodidan foydalanish o'quvchilarning faolligini oshiradi.

Tahlillar va natijalar (Analyses and results//Анализы и результаты). Milliy kontentni ta'lim dasturlariga integratsiyalashish uchun quyidagi chora-tadbirlar zarur:

O'quv dasturlarini qayta ko'rib chiqish - ona tili, tarix va adabiyot darslarida milliy qadriyatlar va an'analarga ko'proq e'tibor qaratish lozim. Masalan, o'zbek xalq dostonlari va maqollarini o'quv dasturlariga kiritish o'quvchilarning axloqiy tarbiyasini mustahkamlaydi[5].

O'qituvchilar malakasini oshirish - o'qituvchilarni milliy kontent asosida ta'lim berish bo'yicha maxsus kurslarda o'qitish zarur[6]. Bu ularning zamonaviy metodlar va texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini oshiradi.

Mavzuga oid resurslar yaratish - Milliy kontentga asoslangan o'quv qo'llanmalar, videolavhalar va interfaol dasturlarni ishlab chiqish ta'lim sifatini oshiradi.

Xulosa (Conclusion//Заключение). Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarini milliy kontent asosida o'qitish o'quvchilarda milliy o'zlik ongini shakllantirish, ularning vatanparvarlik va madaniy-axloqiy qadriyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Milliy kontentni ta'lim jarayoniga samarali joriy etish uchun interfaol metodlar, zamonaviy axborot texnologiyalari va didaktik o'yinlardan foydalanish zarur. O'quv dasturlarini milliy qadriyatlar va an'analarga asoslangan holda qayta ko'rib chiqish, o'qituvchilar malakasini oshirish va mavzuga oid resurslar yaratish ta'lim sifatini yanada yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-447-sonli qarori. <https://lex.uz/docs/4545878>.
2. Muslimov, N.A., Usmonboyeva, M. (2016). Innovatsion ta'lim texnologiyalari va pedagogik kompetentlik. Toshkent: O'UM. 45, 67-bet. (Toshkent davlat pedagogika universiteti kutubxonasida mavjud).
3. Po'ya, D. (2017). Masalalar yechish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti. 23-bet. (Internet orqali <http://fayllar.org> saytidan topish mumkin).
4. Rahnuma, N. (2020). Evolution of quality culture in an HEI: critical insights from university staff in Bangladesh. Higher Education, 12-bet. (Internet orqali ResearchGate platformasida mavjud).
5. Mirzaakbarov, A. M. "Oliy ta'lim tizimini integratsiyalashda milliy kontentdan foydalanishning o'ziga xos jihatlari". "Ta'lim va taraqqiyot" ilmiy-uslubiy jurnali 1-son. 2025. –B 343-347
6. Mirzaakbarov, A. M. The relevance of educating primary education students based on national content. (2025). The Conference Hub, 38-43. <https://theconferencehub.com/index.php/tch/article/view/170>